

Nr 140.

Av herr **Ljunggren, August, m. fl.**, om ändring av §§ 9, 16, 19, 21 och 24 riksdagsordningen.

I propositionen nr 104 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till ändrad lydelse av §§ 9, 16, 19, 21 riksdagsordningen, avseende att införa valrätt och valbarhet för kvinnor.

I detta förslag ha emellertid icke medtagits några bestämmelser angående utövning av makars valrätt utan iakttagande av personlig inställelse. Motivet härtill anges å sid. 33 i propositionen på följande sätt: »Ehuru jag för min del på de skäl, som av departementschefen år 1912 framfördes, anser den lösning av frågan om utövning av makars valrätt, vilken av honom förordades och sedermera upptogs i förslagen åren 1914 och 1917, vara i stort sett lycklig, synes dock riktigtast att, då frågan om undantag från skyldigheten att vid val inställa sig personligen snart nog kan tagas under slutlig behandling i hela sin omfattning, icke nu fastslå något visst sätt för den förra frågans lösning. — — — Skulle det visa sig, att spørsmålet rörande rätten att i vissa fall rösta utan iakttagande av personlig inställelse icke kan under innevarande riksdagsperiod allmängiltigt lösas, bör kvinnorösträttsförslaget före periodens slut kompletteras i den riktning jag nyss nämnt; och är jag sinnad att göra vad på mig ankommer i detta avseende.»

Det vill synas oss, som om denna argumentation för uteslutande ur förslaget av bestämmelser angående äkta makars utövande av valrätten utan personlig inställelse icke är tillräckligt övertygande. Redan i 1912 års kungl. proposition om valrätt och valbarhet för kvinnor ställdes det i utsikt, att förslag till ordnande av den vidsträcktare frågan »att bereda sjömän och andra, vilka till följd av beskaffenheten av deras yrkesutövning äro förhindrade att personligen infinna sig vid valtillfället,

möjlighet att rösta» skulle framläggas i sådan tid »att de kunna hos riksdagen föreligga till slutligt avgörande samtidigt med de nu föreslagna bestämmelserna om politisk rösträtt för kvinnor». Sedan dess hava sex år förflutit och ännu är departementschefen icke i stånd att *garantera* något förslag före valperiodens utgång. Under sådant förhållande kunna vi icke inse, varför den vida enklare frågan om äkta makars utövande av valrätten nödvändigtvis skall behöva sammankopplas med spørsmålet om valrätten för sjömän m. fl. yrkesutövare. Härtill förefinnes så mycket mindre anledning som bestämmelser rörande äkta makars utövande av valrätten genom fullmakt framlades i liberala samlingspartiets motioner vid 1914 och 1917 års riksdagar och vunno konstitutionsutskottets år 1914 och 2:dra kammarens godkännande. Emot dessa bestämmelser, som voro avsedda att införas i § 24 av riksdagsordningen har den nuvarande departementschefen ej haft någon erinran utan förklarar han sig finna en sådan lösning »vara i stort sett lycklig».

Nu förklarar visserligen departementschefen att han — därest det mera omfattande spørsmålet icke kan under innevarande riksdagsperiod allmängiltigt lösas — är sinnad att göra vad på honom ankommer för att få kvinnorösträttsförslaget kompletterat med bestämmelser, varom nu är fråga. Denna avsikt är mycket prisvärd, men icke heller den lämnar nödig garanti för, att denna viktiga fråga blir nöjaktigt löst. Ett inträdande regeringsskifte eller andra mellankommande hinder och intressen kunna lätteligen vålla svårigheter, som icke nu äro möjliga att förutse.

För oss, som anse frågan om sättet för utövande av äkta makars rösträtt vara ytterst betydelsefull och som äro medvetna om, att många t. o. m. anse tydliga bestämmelser härom vara ett nödvändigt villkor för ett accepterande av förslaget om valrätt och valbarhet för kvinnor, framstår det sålunda såsom en angelägenhet av stor vikt att frågan härom icke uppskjutes utan att den får sin lösning i sammanhang med det nu föreliggande rösträttsförslaget. De starka skäl, som tala för den anordning, som vi sålunda föreslå, hava så utförligt och klart blivit framlagda i kungl. propositionen nr 110 vid 1912 års riksdag (sid. 28) ävensom i liberala samlingspartiets motioner 1914 (B-riksdagen) och 1917, att vi kunna inskränka oss till att instämma i vad där blivit anført.

I anslutning härtill och under åberopande av de skäl, som ovan anförts, få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att §§ 9, 16, 19, 21 och 24 riksdagsordningen skola erhålla följande ändrade lydelse:

§§ 9, 16, 19 och 21.

Lika med kungl. propositionen nr 104.

§ 24.

Rösträtt må ej utövas av annan valberättigad än den som vid valtillfälle personligen sig inställer, dock att vid val av ledamöter i andra kammaren rösträtt på grund av fullmakt må utövas av röstberättigad gift man för hans hustru och av röstberättigad hustru för hennes man. Sådan fullmakt skall vara antingen skriven och underskriven av utställaren samt med dennes sigill försedd eller ock av honom underskriven och med två vittens underskrift bestyrkt.

Stockholm den 5 mars 1918.

August Ljunggren.

Fr. Berglund.

Wilhelm Gullberg.

J. Sandler.

Gustav Rosén.

Alfred Stärner.

Emil Lagerkvist.

J. A. Åkesson.

K. A. Nilson.

Olaus Pettersson.

Elof Ljunggren.

Gust. Eliasson.

Gust. Österberg.

